

Handläggare:
Monica Söderman, 08-508 33 889
Kicki Tepphag Olson, 08-508 33 690

Till
utbildningsnämnden
2009-09-17

Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet (Ds 2009:25)

Svar till kommunstyrelsen på remiss Dnr 1494/2009

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar följande

1. Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen Ds 2009:25
2. Omedelbar justering

Thomas Persson
Utbildningsdirektör

Johanna Engman
Avdelningschef kvalitet och ekonomi

Per Thorslund
Avdelningschef enskilt fristående

Håkan Edman
Grundskolechef

Marie-Louise Hammer Åberg
Gymnasiechef

Lars Brandt
Avdelningschef
vuxenutbildning

Carina Nilsson
Avdelningschef uppdragsavdelningen

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ”Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet”, Ds 2009:25 till utbildningsnämnden. Förvaltningen har valt att lämna synpunkter på vissa delar av lagförslaget vilket framgår under rubrik ”Läsanvisningar”.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslagen i Den nya skollagen. Förvaltningen har valt att lämna synpunkter på vissa definitioner och områden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av förvaltningschefens stab tillsammans med grundskole-, gymnasie- och vuxenutbildningsavdelningen, avdelningen för enskilt fristående, kvalitets- och ekonomiavdelningen och uppdragsavdelningen samt i samråd med handikapprådet.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från bl.a. utbildningsnämnden med anledning av ett förslag till en ny skollag; *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet (Ds 2009:25)*. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 18 september 2009.

Remissmaterialet omfattar ca 1 200 sidor. Endast sammanfattningen bifogas ärendet. Remissmaterialet finns också att läsa på följande webbadress:
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/12/82/90/322ec0b0.pdf>

Läsanvisningar

Utbildningsförvaltningen har valt att kommentera vissa delar av Den nya skollagen.

- I den första delen under ”Förvaltningens synpunkter” listas per kapitel de förslag som förvaltningen instämmer helt i.
- I nästa del redovisas förvaltningens övergripande synpunkter.
- Under ”Definitioner” tar förvaltningen upp begrepp som behöver förtydligas, enligt förvaltningens mening.
- Därefter redovisas förvaltningens synpunkter under respektive kapitelrubrik. Utredarens förslag presenteras i den inledande textrutan och är hämtat endera från Den nya skollagen del 1 eller från lagtexten. Ibland redovisas förklarande text; utredarens motiv, innan förvaltningens synpunkter framförs.
- Slutligen redovisas förvaltningens syn på de ekonomiska konsekvenserna.

Förvaltningens synpunkter

Förslag som förvaltningen instämmer i

Utbildningsförvaltningen är i huvudsak positiv till förslagen i Den nya skollagen och instämmer i följande förslag:

1 kap. Inledande bestämmelser

- förskolan bildar en egen skolform (1.4.1)
- för varje skolform och fritidshem ska gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen och gäller alla huvudmän. (1.10)

2 kap. Huvudmän och ansvarsfördelning

- regleringen av all offentligt finansierad verksamhet inom skolväsendet för barn och ungdomar och vuxna ska i princip vara gemensam, oavsett huvudmannaskap (2.2.1)
- Skolinspektionen tar över kommunens ansvar för godkännande av fristående förskoleklasser (2.2.2)
- rektors helhetsansvar för den pedagogiska verksamheten innebär ett klargörande på vilken nivå ansvaret ska ligga, även vid fristående skolor. (2.3)
- verksamheten i en skolenhet ska ledas av en rektor. Verksamheten i en förskoleenhet ska ledas av en förskolechef (2.4.1)
- tillgång till elevhälsa, studie- och yrkesvägledning samt skolbibliotek (2.7, 2.8 och 2.11)

3 kap. Barnens och elevernas utveckling mot målen

- att samla bestämmelserna om särskilt stöd i särskilda kapitel i skollagen stärker elevens rättigheter. (3.3)
- rätten till överklagande om åtgärdsprogram är viktig för att skapa en förbättrad rättsäkerhet för individen och en stärkt garanti för rätten till en likvärdig utbildning, och att förslaget även gäller fristående skolor. (3.3.2)

4 kap. Kvalitet och inflytande

- systematiskt kvalitetsarbete omfattar varje huvudman inom skolväsendet inklusive fristående (4.1)

7 kap. Förskolan

- förskolans pedagogiska uppdrag ska stärkas (7.1)
- förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål (punkt 7.5)
- utvecklingssamtal ska ges minst en gång varje termin, förskollärare ska ha det övergripande ansvaret för utvecklingssamtalens genomförande (punkt 7.6)

8 kap. Förskoleklassen

- förskoleklassen ska medverka till att alla elever med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål. (8.4)

9 kap. Grundskolan

- modersmålsundervisning i grundskolan förtydligas och lyfts över från nuvarande förordningstext till lag (9.3)

13 kap. Fritidshemmet

- att fritidshemmets verksamhet särskilt uppmärksammas i eget kapitel (13.3)

10 kap. Grundsärskolan, 16 kap. allmänna bestämmelser om gymnasiesärskolan och 17 kap. Utbildning på program i gymnasieskolan

- förtydligandet angående personkretsen genom att autism/motsvarande inte ska utgöra en självständig grund för att tillhöra särskolans målgrupp samt förslag till skärpta krav inför mottagande i särskola. (10.4, 10.5, 16.3)
- grundsärskola ersätter begreppet obligatorisk särskola (10.3)
- förslag kring gymnasiesärskolan som motsvaras av samma förändring avseende gymnasieskolan; ansökan, avgiftsfrihet, utvecklingssamtal, information om elevs frånvaro (16.4, 16.8, 16.9)
- begreppet antagning till gymnasiesärskola ersätter begreppet intagning. (16.7)
- bestämmelser om betyg och kursplaner flyttas från förordning till lag (16.10)
- huvudprinciperna för utbildning på gymnasiesärskolans program ska ligga fast. Regleringen av utbildning med offentlig respektive enskild huvudman ska bli mer enhetlig (17.2)
- en elev på gymnasiesärskolans nationella eller specialutformade program ska ha möjlighet att läsa kurser enligt gymnasieskolans kursplaner (17.7)
- en elev på gymnasiesärskolans individuella program ska ges möjlighet att läsa en kombination av ämnen och ämnesområden inom yrkesträning och verksamhetsträning (17.7, 17.8.3)
- skyldighet/rättighet för en kommun att ta emot elev i gymnasiesärskolan från annan kommun (17.10 och 17.11)

18 kap. Kommunal vuxenutbildning

- möjligheterna för studerande med utvecklingsstörning att ta del av utbudet på andra nivåer inom kommunal vuxenutbildning tydliggörs (18.4 och 19.5)
- för varje elev i kommunal vuxenutbildning ska det finnas en individuell studieplan (8.7)
- ansökan om utbildning på grundläggande nivå, vuxenutbildning, ska göras hos hemkommunen vilket ger hemkommunen ges större kontroll över hur de ekonomiska resurserna inom grundläggande vuxenutbildning används (18.9)
- samma regler gäller för gemensam rättighet/behörighet till studier på gymnasial nivå, vuxenutbildning, vilket är i viktigt i ett nationellt perspektiv (18.10)
- förtydligande definition av begreppen validering och prövning, vilket innebär en ökad rättssäkerhet för individen samtidigt som ett enhetligt språkbruk mellan kommuner uppnås (18.15)

19 kap. Särskild undervisning för vuxna

- för varje elev i särskild utbildning för vuxna ansvarar rektor för att en individuell studieplan upprättas (19.6)
- möjlighet att delta i utbildning på gymnasial vuxenutbildning om man uppfyller behörighetsvillkoren (19.8)

23 kap. Annan pedagogisk verksamhet

- pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem, öppen förskola, öppen fritidsverksamhet och omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds ska regleras som annan pedagogisk verksamhet och inte bilda egna skolformer (23.1)
- benämningen på familjedaghem och flerfamiljslösningar och andra verksamheter ska vara pedagogisk omsorg vilket är bra då verksamheten ska vara pedagogisk och stimulera barns utveckling och lärande (23.2)

Förvaltningen har valt att lämna synpunkter på vissa definitioner och områden i förslag till ny skollag.

Övergripande synpunkter

Förvaltningen finner det positivt förslaget till ny skollag innebär mer lika villkor genom att fristående skolor så långt som möjligt omfattas av samma regelverk som kommunala skolor.

Positivt är också att flera beslut om genomförande av verksamheten föreslås flyttas från huvudman till rektor, vilket medför att rektor får ett tydligare ansvar för skolan. Huvudmannen har ändå kvar det övergripande ansvaret för utbildningen och för rektors beslut. Ett delat ansvar förutsätter en kontinuerlig dialog mellan huvudmannen och rektor om uppföljning, utvärdering och rapportering av beslut, både beslut som fattas av stöd i lag och de som fattas på delegation. Detta sagt eftersom den naturligaste ansvarsfördelningen - att huvudmannen har ett helhetsansvar för verksamheten - för närvarande inte verkar vara en möjlig lösning.

Fler beslut som rektor tar kan i skollagsförslaget överklagas, vilket ökar rättssäkerheten för individen. Detta innebär samtidigt att rektor behöver mer stöd, exempelvis juridisk kompetens, för utredningar, i dokumentation av processer innan beslut, vid beslut och efter beslut och vid en eventuell rättsprocess. Denna juridisering av skolan kommer att medföra behov av utökat administrativt/juridiskt stöd på skol- och huvudmannanivå och – inom tillgängliga resurser – behöver mer tid för rektorer och lärare avsättas.

Definitioner

Nedanstående begreppsdefinitioner är inte helt tydliga enligt förvaltningens mening.

Förvaltningens synpunkter:

- *Utbildning* som den verksamhet inom vilken undervisning sker utifrån bestämda mål. Förvaltningen uppfattar detta som att begreppet utvidgats och

förutom undervisning även omfattar t.ex. skolmåltid, elevhälsa, fritids-hemsverksamhet. Det behövs en tydligare definition av ordet utbildning med tanke på att utbildning får ha en konfessionell inriktning med konfessionella inslag.

- Begreppen *skola/skolenhet* används olika i skollagsförslaget. Se exempel nedan:
  - 1 kap 7§
    - Fristående skola - skolenhet, vid vilken enskild bedriver utbildning.
    - Skolenhet – av huvudman organiserad enhet omfattande verksamhet i en skolbyggnad eller flera skolbyggnader som ligger nära varandra och till enheten knuten verksamhet som inte bedrivs i någon skolbyggnad.
  - 2 kap. 8 §
    - ”Verksamheten i en skola ska ledas av en rektor”. Rektorns ansvarsområde kan omfatta en eller flera skolenheter eller en del av en skolenhet.
Ds 2009:25 del 1, 1.8.5.
  - En enhet är inte automatiskt synonym med rektors ansvarsområde eller andra organisatoriska indelningar som bestämts av huvudmannen. En definition av vilken specifik skolenhet som avses är nödvändig, t.ex. när man diskuterar en elevs rätt att gå i den skolenhet som ligger närmast hemmet eller när någon väljer att söka till en utbildning med enskild huvudman. Definitionen skolenhet omfattar också verksamheten i fritidshem.
- Vad är en *särskild undervisningsgrupp*? Kan särskild undervisningsgrupp endast finnas inom ”den egna skolan”? Begreppet behöver definieras och klargöras. Vad innebär en placering i särskild undervisningsgrupp för den enskilde eleven? Är beslut om särskild undervisningsgrupp ett myndighetsbeslut som kan fattas också av en rektor i en fristående skola? Begreppen skoldaghem och resurscenter behöver också definieras.
- Funktionshinder. Enligt förvaltningens mening bör begreppet *funktionsnedsättning* användas i likhet med aktuella FN-konventioner och Socialstyrelsens rekommendationer.
- I kap. 7, 18 § andra stycket behöver ”*elev*” bytas mot barn.

2 kap. Huvudmän och ansvarsfördelning

2.2.2 Godkännande av huvudmän för fristående skola

Förvaltningens synpunkter: Förvaltningen anser att kommunerna tidigare behöver få information när en fristående skola avser att starta i ett visst område. Detta för att underlätta planeringen för de närliggande kommunala skolorna så att lägeskommunerna kan uppfylla kravet om att kunna erbjuda alla skolpliktiga barn en skola i närområdet.

Vidare anser förvaltningen att de sökande i sin ansökan om tillstånd för och rätt till bidrag för fristående skola måste ange en mer exakt geografisk placering av den fristående grundskolan.

2.2.4 Förskolor och vissa fritidshem med enskild huvudman

Utredarens förslag: Godkännande av enskild som huvudman för förskola ska lämnas om huvudmannen bedöms ha förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen. Ärenden om godkännande ska prövas av den kommun där verksamheten ska bedrivas. Beslutet ska avse en viss förskoleenhet.

Kommunen ska också godkänna en enskild som huvudman för fritidshem som inte anordnas vid en skolenhet med förskoleklass, grund- eller grundsärskola. Beslutet ska avse en viss enhet.

Förvaltningens synpunkter:

Förslaget innebär att godkännande och tillsyn av förskolor även fortsättningsvis ska vara ett kommunalt ansvar. Detsamma gäller för de fritidshem som har annan huvudman, och inte är knutna till en fristående skola. Vad gäller förskolorna är detta motiverat med den organisation som idag råder. För fritidshemmen anser förvaltningen att en liknande reglering som för skola och förskoleklass bör införas, d.v.s. att även de fritidshem som inte är integrerade med en fristående grundskola ska omfattas av statlig tillsyn. Därmed skulle likvärdiga förutsättningar gälla för alla fritidshem.

2.5 Ansvar för undervisningen

Utredarens förslag: 2 kap. 12 § *"Huvudmännen är skyldiga att för undervisningen använda lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. I förskolan ska det finnas personal med sådan utbildning och erfarenhet att barnens behov av omsorg och god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses."*

2 kap. 13 § sista stycket *"Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från första stycket för anställning vid fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning."*

Förvaltningens synpunkter:

I 2 kap. 12 § bör framgå att alla förskolor ska ha förskollärare anställda. Detta förutsätts bland annat i 7 kap. 11 §, men det står inte tydligt någon av paragraferna.

Undantaget i 2 kap. 13 § bör finnas även för kommunala skolor.

2.9 Registerkontroll

Utredarens förslag: Skollagsberedningen föreslår att dagens reglering av registerkontroll kvarstår med den utvidgning som trädde i kraft i april 2008.

Förvaltningens synpunkter: Förvaltningen anser att det bör tydliggöras att dagbarnvårdare i familjedaghem, inklusive vuxna boende på familjedaghemmets adress ska vara skyldiga att lämna registerutdrag, liksom motsvarande personer i annan pedagogisk verksamhet.

Förvaltningen har mottagit önskemål från föräldrakooperativ att bestämmelserna gällande registerutdrag bör förtydligas. Flera föräldrakooperativ har framfört önskemål att föräldrar, på grund av den arbetsplikt som finns på kooperativet, ska lämna registerutdrag.

Kap.3 Barnens och elevernas utveckling mot målen

3.3.3 Särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång

Utredarens förslag

Beslut om särskilt stöd i de obligatoriska skolformerna ska ges enskilt eller i särskild undervisningsgrupp eller ett beslut om anpassad studiegång ska fattas av rektor. Besluten får överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.

Förvaltningens synpunkter:

Som tidigare framförts anser förvaltningen att begreppet särskild undervisningsgrupp behöver definieras och förtydligas. Likaså behöver följande förklaras: ”det är dock inte en fråga om särskild undervisningsgrupp när en elev byter skolenhet”.

Förvaltningen tolkar att detta innebär att en elev inte kan gå i en annan skolas särskilda undervisningsgrupp.

Förvaltningen förutsätter att elever i fristående skolor, stora som små, tillförsäkras möjlighet till särskild undervisningsgrupp på samma villkor som elever i kommunala grundskolor.

Placering i särskild undervisningsgrupp bör vara tidsbegränsad. Ett sådant beslut bör omprövas inför varje läsår.

3.5.3 Ändring av uppenbart oriktiga betyg och rättelse av skrivfel och liknande

19 § *"Ett betyg som innehåller en uppenbar oriktighet till följd av ett skrivfel eller liknande förbiseende får rättas av rektor. Innan rättelse görs ska rektor ge eleven och elevens vårdnadshavare tillfälle att yttra sig om det inte är obehövt. Vid rättelse ska ett nytt skriftligt betyg utfärdas och den oriktiga betygshandlingen om möjligt förstöras. Hänvisningen till förvaltningslagens bestämmelser om rättelse av skrivfel eller liknande ersätts av en egen bestämmelse i skollagen."*

20 § *"Finner den eller de som har meddelat ett beslut om betyg att betyget är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, ska denne eller dessa ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt. En sådan ändring får inte innebära att betyget sänks. Ändring enligt första stycket ska göras av rektorn.*

1. om den som har meddelat det ursprungliga beslutet inte längre är anställd av huvudmannen eller är förhindrad på grund av något annat liknande skäl.

2. om det ursprungliga beslutet har fattats av flera personer och någon eller några av dem inte längre är anställda av huvudmannen eller är förhindrade på grund av något annat liknande skäl, eller

3. om det ursprungliga beslutet har fattats av flera personer och dessa inte kan enas."

Utredningens motiv: Bestämmelsen är ny och har utformats med 27 § förvaltningslagen (1986:223) som förebild. Uppenbart oriktigt kan vara att bedömningsunderlag förbisetts eller att frånvaro har vägts in på ett sätt som strider emot föreskrifter. Det ska vara fråga om uppenbara felaktigheter. Någon mer ingående granskning av grunderna för beslutet ska inte behöva göras om det inte finns särskild anledning till det. Nya omständigheter som en elev åberopar kan också göra att beslutet i efterhand framstår som uppenbart oriktigt. Sådana omständigheter måste dock hänföra sig till tiden före det ursprungliga beslutet. Ändringen ska kunna göras snabbt och enkelt, normalt finns dock inte någon ändringsskyldighet om det krävs ytterligare utredning i ämnet.

Förvaltningens synpunkter: I 19§ bör tydligt framgå om det är möjligt att sänka ett betyg på grund av skrivfel och liknande förbiseende.

20 § är ny och vidgar möjligheterna att ändra satta betyg då man här anger att det kan vara fråga om bedömningsunderlag som förbisetts eller att frånvaro vägts in på ett sätt som strider emot föreskrifter. En elev kan även åberopa nya omständigheter som hänför sig till tiden före betygssättningen. Man skriver även att det *normalt* inte finns någon ändringsskyldighet om det krävs ytterligare utredning. Det kan alltså föreligga fall där ytterligare utredning behöver göras. Nu förs möjligheten för elever att åberopa

nya omständigheter in. Förvaltningen är tveksam till den utvidgning av skälen till att ändra satta betyg som utredningen föreslår och menar att skrivningen enligt 19 § ”en uppenbar oriktighet till följd av ett skrivfel eller liknande förbiseende” är tillräcklig.

4 kap. Kvalitet och inflytande

4.1 Systematiskt kvalitetsarbete

Utredarens förslag: Varje huvudman inom skolväsendet ska systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen för utbildningen ska uppfyllas. Om det vid uppföljning, efter klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Utredarens motiv:

I avsnittet om Systematiskt kvalitetsarbete argumenteras för att kommuner och andra huvudmän ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som ska dokumenteras, även om kravet på ett specifikt dokument som heter kvalitetsredovisning föreslås utgå. Att en kommun ska planera sin verksamhet framgår redan av kommunallagen. I ett målstyrt system bör emellertid frågor om hur denna process går till och hur planeringsdokumentet ska se ut ankomma på den lokala nivån. Den kommun som ändå vill ha ett lokalt planeringsinstrument kan naturligtvis fortsätta sitt arbete som hittills.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till att kvalitetsarbete ska bedrivas utifrån de lokala villkor och former som man i kommunen bestämmer. Det rimmar bättre med ett mål- och resultatstyrt system.

Den förändring som föreslås leder till ökade krav på huvudmannen att skapa egna rutiner och former för kvalitetsarbetet.

Även borttagandet av krav på den lokala arbetsplanen ser staden som positivt då detta medför att olika former av överlappande arbete som hittills varit vanligt med dokumenten kvalitetsredovisning och lokala arbetsplaner i det föreslagna systemet kan komma att utgöra ett mer samlat dokument där både planering, uppföljning och utveckling ingår.

Trots stadens positiva inställning till det friare förhållningssättet till det mer formella kvalitetsarbetet med färre detaljregleringar finns en risk att ett friare system för kommuner och verksamheter skapar sämre förutsättningar för jämförelser mellan verksamheters olika inriktningar och resultat.

Förvaltningen ser det som angeläget att även de fristående skolornas och förskolornas verksamhet redovisas för att ge medborgarna en rimlig chans att göra jämförelser mellan de olika utbildningsanordnarna.

För att kommunen ska kunna ge oberoende information till invånarna behöver det finnas en informationsskyldighet till kommunen från fristående skolor.

4.2 Inflytande för barn, elever och vårdnadshavare

Förvaltningens synpunkter:

Bra att det så tydligt markeras att lärare, övrig personal, elever i grundskolan samt barn och vårdnadshavare i förskolan ska ha en aktiv roll i kvalitetsarbetet.

Att ge barn inflytande i verksamheten är inte alltid lätt och den självklara lösningen är inte alltid formella forum, även om dessa behövs. Utredarens resonemang om att vara lyhörd och visa barn respekt i vardagliga situationer och ta hjälp av observationer, samtal och dokumentation som stöd i arbetet kan inte nog betonas.

4.3 Lokala styrelser

Utredarens förslag:

En kommun eller ett landsting får inrätta lokala styrelser inom den del av skolväsendet som kommunen eller landstinget är huvudman för. I en lokal styrelse för en förskoleenhet, eller en skolenhet med grundskola eller grundsärskola, ska som ledamöter ingå företrädare för barnens eller elevernas vårdnadshavare och företrädare för de anställda. I en lokal styrelse för en skolenhet med gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna eller utbildning i svenska för invandrare ska som ledamöter ingå företrädare för eleverna och företrädare för de anställda. Företrädarna för eleverna eller elevernas vårdnadshavare och företrädarna för de anställda får inte vara fler än övriga ledamöter.

Rektorn får uppdra åt den lokala styrelsen att besluta i frågor som rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare att besluta i, dock inte i frågor som rör enskilda barn eller elever.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen är positiv till lokala styrelser när det gäller grund- och gymnasieskolan, men ser svårigheter med tillämpningen av lokala styrorgan inom upphandlad vuxenutbildning då kommunen är huvudman samtidigt som den dagliga verksamheten hanteras av respektive utbildningsanordnare.

5 kap Trygghet och studiero

5.4 Avstängning

Utredarens förslag: En elev inom det obligatoriska skolväsendet ska kunna stängas av från utbildningen högst en vecka.

För samtliga frivilliga skolformer kommer två olika typer av avstängningar finnas; tidsbegränsad avstängning för fusk, störande beteende mm. samt möjlighet till avstängning utan tidsbegränsning där eleven har visat sig uppenbart olämplig för praktisk tjänstgöring.

5 kap18 § *"Huvudmannen får besluta att helt eller delvis stänga av en elev från en viss utbildning i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare om*

- 1. det i utbildningen ingår praktik eller delar av utbildningen är arbetsplatsförlagd, och*
- 2. eleven har visat sig uppenbart olämplig för praktisk tjänstgöring.*

Huvudmannen får besluta att ett beslut om avstängning ska gälla omedelbart."

Utredarens motiv: Det finns behov av att i undantagsfall för en kortare tid kunna stänga av elever även inom den obligatoriska grundskolan. Bestämmelsen ska tillämpas väldigt restriktivt.

Inom de frivilliga skolformerna bör det finnas flera typer av avstängningar med tanke på olika förseelsers grad.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen är mycket tveksam till att införa en särskild regel för t. ex. den arbetsplatsförlagda utbildningen i gymnasieskolan när det gäller avstängning. APU är en del av den gymnasiala utbildningen på de yrkesförberedande programmen och de regler som gäller avstängning för utbildningens som helhet kan även tillämpas när det gäller den del av utbildningen som är arbetsplatsförlagd.

6 kap. Skolplikt och motsvarande rätt till utbildning

6.1 Skolplikt och rätt till utbildning

Utredarens förslag: Ett beslut om mottagande i grundsärskolan ska föregås av flera utredningar. Om barnets vårdnadshavare inte lämnar sitt medgivande till att barnet tas emot i grundsärskolan ska eleven fullgöra sin skolplikt i grundskolan. Om det finns synnerliga skäl med hänsyn till barnets bästa får ett barn mottas i grundsärskolan utan vårdnadshavares medgivande.

Utredarens motiv: Som huvudregel har vårdnadshavare rätt att välja om dess barn ska tas emot i grundskolan istället för särskolan. Rätten kan dock inte gälla undantagslöst.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen ifrågasätter starkt att kommunen kan besluta mot vårdnadshavares vilja om mottagande i särskolan. Detta bör endast gälla de ”synnerliga skäl” som inte täcks av annan lagstiftning t.ex. socialtjänstlagen.

6.4 Ansvar för att skolplikten fullgörs

Utredarens förslag: Reglerna om hemkommunens ansvar för att skolpliktiga elever fullgör sin skolgång förtydligas och förenklas. Kommunen får möjlighet att direkt vid vite förelägga vårdnadshavare till ett barn som inte fullgör sin skolgång att se till så att eleven fullgör skolgången, oberoende av om eleven går i en skolenhet med offentlig huvudman eller i en fristående skola. Ett beslut om föreläggande ska gälla omedelbart om inte annat beslutas.

Huvudmannen för en fristående skola ska anmäla till hemkommunen när en skolpliktig elev börjar eller slutar vid skolan samt utan giltig orsak i betydande utsträckning är frånvarande från obligatoriska inslag.

Utredarens motiv:

En av grundprinciperna i vårt förslag är en reglering som så långt som möjligt är gemensam för utbildningen i en skolform oberoende av vem som är huvudman. Med hänsyn till detta och eftersom det saknas sakliga skäl för att denna fråga ska regleras olika för olika huvudmän för utbildningen, anser Skollagsberedningen att hemkommunen ska ha möjlighet att även vitesförelägga vårdnadshavare till en elev i en fristående skola, utan att eleven i fråga först åläggs skolplikt i en skola med kommunal huvudman.

Förvaltningens synpunkter:

Det är berättigat att regleringen är gemensam oavsett huvudman.

Förslaget innebär att hemkommunen får möjlighet att säkerställa en elevs rätt till skola genom att bestämmelserna förenklas och förtydligas. Förslaget, som innebär att den fristående skolan och hemkommunen behöver bygga upp ett nära och förtroendefullt samarbete, är positivt.

9 kap. Grundskolan

9.3 utbildningens omfattning och innehåll – ämnen och timplan

Utredarens förslag:

Den nationella timplanen ska gälla både för skolor med offentlig och skolor med enskild huvudman.

9.3.1 Möjlighet att göra avvikelser från timplanen m.m

9 kap. 6 §: *regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om*

1. *undervisningens omfattning utöver vad som följer av 4 och 5 §§,*
2. *avvikelser från bestämmelserna i 4 § och från timplanen för fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning och för särskilda utbildningar,*
3. *andra begränsade avvikelser från bestämmelserna i 4 § och från timplanen utöver vad som följer av 3 kap. 12 § (anpassad studiegång) och 6 kap. 9 § andra stycket (integrerad undervisning), om det finns särskilda skäl,*
4. *undantag från skyldigheten att tillämpa timplanen.*

Utredarens motiv: Den nationella timplanen anger det minsta antal timmar undervisningstid som varje elev ska vara garanterad under grundskoletiden, dels totalt, dels för varje ämne och ämnesgrupp. En nationell timplan ska således även i fortsättningen vara normen för att alla elever ska få sin lagstadgade rätt till en likvärdig utbildning. Skollagsberedningen anser dock att det i dagens mål- och resultatstyrda system bör finnas möjligheter för skolorna att organisera utbildningen på ett flexibelt sätt utifrån lokala behov även när det gäller fördelningen av undervisningstiden. Därför föreslår Skollagsberedningen att det i skollagen införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter som möjliggör undantag från skyldigheten att tillämpa timplanen för offentliga och enskilda huvudmän.

En huvudman som vill bedriva utbildning utan att vara bunden av den nationella timplanen bör kunna ansöka om undantag hos Statens skolinspektion. En förutsättning för att ett sådant undantag ska kunna medges bör vara att huvudmannen kan visa godtagbara pedagogiska och organisatoriska skäl för detta, samt hur huvudmannen avser att säkerställa att utbildningen håller så hög kvalitet att eleverna ges fullgoda förutsättningar att nå utbildningens mål. Skolinspektionen ska inom ramen för sin tillsyn bevaka att skolan uppfyller villkoren för undantag. Som en konsekvens av Skollagsberedningens förslag bör försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan upphöra i samband med att en ny skollag träder i kraft. Försöksverksamheten har fungerat väl i de deltagande kommunerna. De kommuner som idag deltar i försöksverksamheten, liksom de fristående skolor som inte önskar tillämpa timplanen, bör därför kunna fortsätta att bedriva undervisning obundna av timplanen, utan särskild prövning.

Förvaltningens synpunkter:

Enligt förslaget ska den nationella timplanen gälla all huvudmän samtidigt som undantag kan göras enligt punkt 4 i 6 §. Utan särskild prövning kan fristående skolor

som inte önskar tillämpa timplanen fortsätta utan särskild prövning. Kommuner som idag deltar i försöksverksamheten kan också fortsätta utan prövning. Övriga huvudmän ska kunna ansöka om undantag. Förvaltningen ser det som positivt att undantagen omfattar stora delar av skolväsendet.

En fast timplan överensstämmer inte med mål- och resultatstyrning som utgår från läroplan och kursplaner. Rektor har ansvaret för skolans resultat och pedagogiska frågor samt beslutar redan i dag enligt förordningar bland annat om vissa avvikelser från grundskolans timplaner, elevers rätt till viss undervisning och valmöjligheter inom givna ramar. Även beslut om hur undervisningstiden ska användas för att nå målen bör fattas av rektor.

9.4 Profilklasser samt tester och prov vid antagning

Utredarens förslag: Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om användande av färdighetsprov som fördelningsgrund vid antagning och urval till utbildning, som kräver att den sökande har speciella färdigheter.

Färdighetsprov ska kunna användas i första hand från och med årskurs 7. Om det finns särskilda skäl, bl.a. med hänsyn till praxis, ska färdighetsprov i vissa fall kunna användas fr.o.m. årskurs 4, i vissa fall får även elevers rätt till en skolplacering när hemmet inskränkas.

Utredarens motiv: Idag är tester och prov tillåtna i musik och dans för fristående skolor och kan få användas inom grundskolan vid utbildningar som kräver särskilda färdigheter, så länge som närhetsprincipen inte åsidosätts. Tester och prov får också användas för antagning till gymnasieskolans estetiska program även i offentliga gymnasieskolor.

Rätten till en likvärdig utbildning för alla elever får aldrig åsidosättas. Samtidigt kan det finnas tillfällen då färdighetstester kan motiveras och det finns enligt vår uppfattning inte några bärande skäl för att begränsa användandet av färdighetstester till vissa ämnen eller ämnesgrupper. En huvudman ska under vissa förutsättningar kunna välja att använda färdighetstester i alla de ämnen som ingår i den nationella timplanen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämt bör ges bemyndigande att utförda föreskrifter. Föreskrifterna får innebära att den så kallade närhetsprincipen åsidosätts. Användandet av färdighetstester bör endast tillåtas i begränsad omfattning efter ansökan till och godkännande av ansvarig myndighet.

Förvaltningens synpunkter:

Det framgår inte om elev har rätt att slutföra sin utbildning efter att ha blivit antagen till profilklass eller om utgallring är tillåten. Eventuella begränsande regler bör tydligt framgå i föreskrifterna.

9.8 Skolskjuts

Utredarens förslag: Bestämmelserna om skolskjuts ska utformas som en rättighet för eleven. Rätten till skolskjuts ska i normalfallet gälla från elevens hem till och från den skola som eleven placeras i. Elever som bor växelvis hos sina vårdnadshavare ska i detta sammanhang anses ha sitt hem på två ställen. Det innebär att elever som har så kallat växelvis boende har rätt till skolskjuts till och från båda sina bostadsadresser i enlighet med den ordning som utvecklats i rättspraxis.

I de fall då eleven går i en fristående skola eller i en annan kommunal skola än den han eller hon placerats i och kommunens skolskjuts är organiserad på det sättet att en elev utan organisatoriska eller ekonomiska konsekvenser för kommunen kan erbjudas skolskjuts ska dock kommunen ha skyldighet att erbjuda detta. Bedömningen av huruvida anordnandet av skolskjuts i dessa fall kan få ekonomiska eller organisatoriska konsekvenser för kommunen ska göras utifrån vilka skyldigheter kommunen haft ifall eleven valt att gå i den skola som han eller hon placerats i.

Utredarens motiv: Skyldigheten att anordna kostnadsfri skolskjuts ska enligt huvudregeln vara begränsad till resor till och från den skola som kommunen placerat eleven i. I de fall då kommunens skolskjuts är organiserad på det sättet att en elev utan organisatoriska eller ekonomiska konsekvenser för kommunen kan erbjuda skolskjuts till och från annan skola kommunal eller fristående, än den han eller hon placerats i, ska kommunen dock vara skyldig att erbjuda detta. Bedömningen av detta ska göras utifrån vilka skyldigheter kommunen haft ifall eleven valt att gå i den skola som han eller hon placerats i.

De senaste åren har det genom domstolspraxis skett en rättsutveckling som innebär att i fall då vårdnadshavare separerat men har fortsatt gemensam vårdnad, och barnet bor växelvis hos båda vårdnadshavarna, så kan barnet ha rätt till kostnadsfri skolskjuts från båda bostadsadresserna.

Skolskjuts bör utformas som en rättighet för eleven. Detta leder i sin tur till att beslut om skolskjuts kommer att kunna överklagas genom förvaltningsbesvär.

Förvaltningens synpunkter:

Bestämmelserna om skolskjuts behöver förtydligas. Enligt huvudregeln ska skolskjuts vara begränsad till resor till och från den skola som kommunen placerat eleven i. Enligt förvaltningens mening innebär detta att skolskjutsresor endast i undantagsfall

omfattar resor till annan skola, kommunal eller fristående. Varje resa i sig är förknippad med organisatoriska och ekonomiska konsekvenser.

9.9 Fristående grundskolor

Förslag: En fristående grundskola ska, förutom att kunna begränsa sin verksamhet till vissa årskurser, även kunna begränsa verksamheten till utbildning för elever i behov av särskilt stöd eller till utbildning som är speciellt anpassad för vissa elever enligt föreskrifter som meddelas av regeringen.

Fristående grundskolor ska vara öppna för elever i behov av särskilt stöd med undantag endast för de fall där hemkommunen har beslutat att inte lämna bidrag för det särskilda stödet på grund av att stödbehovet är så omfattande att organisatoriska eller ekonomiska svårigheter skulle uppstå för kommunen.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen delar utredarens förslag om att fristående skolor ska vara öppna för alla som har rätt till utbildning i grundskolan, även för elever i behov av särskilt stöd och de ersättningar som föreslås.

Förhållandet/skillnaden mellan en fristående skola som specialiserar sin verksamhet för elever i behov av särskilt stöd och som förälder/elev väljer och en placering i särskild undervisningsgrupp med samma/likartad specialisering som ett myndighetsbeslut av rektor med möjlighet att överklaga behöver tydliggöras.

16 kap Gymnasiesärskolan

Utredningens förslag och motiv

Förslagen syftar till att öka valmöjligheterna i gymnasiesärskolan och att stärka möjligheterna till samverkan mellan gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Flera av förslagen innebär också en anpassning av gymnasiesärskolans regler till vad som nu gäller för gymnasieskolan. Huvudprinciperna för utbildningen i gymnasieskolan ligger fast. I likhet med förslagen avseende andra skolformer förs en del bestämmelser över från förordning till lag. Skollags-beredningens förslag omfattar även utbildning som bedrivs av enskild huvudman.

Förvaltningens synpunkter:

När det gäller gymnasieskolan hänvisar skollagsberedningen till propositionen *Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan* (prop. 2008/09:199) och att förslagen där kommer att arbetas in i förslaget till en ny skollag i ett senare skede. Förslag som avser gymnasieskolan har alltså utelämnats i remissutskicket. Det gäller dock inte förslag om gymnasiesärskolan. Flertalet av skollagsberedningens förslag avseende gymnasiesärskolan syftar till att bestämmelserna för gymnasiesärskolan så långt som

möjligt ska motsvara vad som gäller för gymnasieskolan, d.v.s. *nuvarande* gymnasieskola. Direktiven till en utredning avseende hur gymnasiesärskolans bestämmelser ska kopplas till den *nya* gymnasieskolan bereds för närvarande inom utbildningsdepartementet.

16.6 Mottagande och utredning

Utredningens förslag: Frågan om den unge kan gå i gymnasiesärskolan ska prövas av dennes hemkommun.

En elev som gått ut grundsärskolan har alltid rätt att tas emot i gymnasiesärskolan. I annat fall ska frågan om en elev tillhör målgruppen föregås av en allsidig utredning som omfattar en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning.

Utredningens motiv: I nuvarande skollag ligger beslutet om mottagande på styrelsen för särskolan. Oavsett vilken huvudman som sedermera anordnar utbildningen för eleven ska frågan prövas av elevens hemkommun.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen tillstyrker förslaget att det är elevens hemkommun som, i förekommande fall, ska pröva om den unge ska tas emot i gymnasiesärskolan och inte som nu styrelsen för utbildningen.

Kap. 17 Utbildning på program i gymnasiesärskolan

17.4.1 Urval av nationella val

Utredningens förslag:

För att öka valmöjligheterna för elever i gymnasiesärskolan ska en bestämmelse införas som anger att kommunerna ska sträva efter att erbjuda ett allsidigt urval av nationella program i gymnasiesärskolan.

Rektor beslutar, efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare, om vilket nationellt eller specialutformat program en elev ska gå på.

Förvaltningens synpunkter:

Det är ur flera olika aspekter inte rimligt att elever i gymnasiesärskolan endast ska ha *fler än ett* program att välja på. Med förslaget om att så långt möjligt erbjuda ett allsidigt urval även inom gymnasiesärskolan uppnås större likvärdighet med elevernas valmöjligheter inom gymnasieskolan. Förvaltningen tillstyrker förslaget.

Utredningen föreslår att rektor, efter samråd med eleven och dennes vårdnadshavare, ska besluta om vilket nationellt eller specialutformat program eleven ska gå på. Utredningen anser att ett sådant beslut inte som nu ska fattas på förvaltningsnivå utan nära eleven. I detta fall avlägsnar sig utredningens förslag från det som gäller gymnasieskolan. Dessutom är det svårt att förstå hur utredningens förslag är tänkt att fungera. En elev som är mottagen till gymnasiesärskolan har flera t. ex. nationella program att välja på, program som kan ligga på olika skolor och som drivs av olika huvudmän. En huvudman kan driva flera olika gymnasiesärskolor med olika rektorer. Valet/placeringen på kombinationen nationellt program/skola bör ske *innan* eleven placeras på en skola, naturligtvis i kombination med ”pröva på perioder”, samverkan med rektorer etc.

18 kap. Kommunal vuxenutbildning

18.5 Kommunernas skyldighet och syfte med utbildningen

Utredarens förslag:

Kommunerna ska tillhandahålla kommunal vuxenutbildning. Den ska tillhandahållas på grundläggande nivå och gymnasial nivå.

Utbildning på grundläggande nivå ska syfta till att ge vuxna sådana kunskaper som de behöver för att delta i samhälls- och arbetsliv. Den ska också syfta till att möjliggöra fortsatta studier.

Utbildningen på gymnasial nivå ska syfta till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen i gymnasieskolan ska ge.

Utredarens motiv: Utredaren framhåller att vuxna genom sitt deltagande i samhälls- och arbetsliv har kunskaper och erfarenheter som gör att de vuxenstuderande kan ha andra behov än barn och ungdomar när det gäller mål för utbildningen. Vidare påpekar utredaren dock att utbildningarna inom ungdomsskola och kommunal vuxenutbildning motsvarar varandra och ligger på samma nivå.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen anser att det av lagtexten bör framgå att den grundläggande vuxenutbildningen ska ge samma kunskapsnivå som motsvarande utbildning för ungdomar i grundskolan.

18.8 Behörighet till utbildning på grundläggande nivå

Utredarens förslag: Varje kommuninvånare ska ha rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå från och med det andra kalenderåret det år hon eller han fyller 20 år, om hon eller han är bosatt i landet, saknar sådana kunskaper som normalt uppnås i grundskolan samt har förutsättningar att tillgodogöra sig

utbildningen.

Utredarens motiv: Det nya i förslaget är tillägget att den sökande ska ha förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. I dagens regler finns inte någon bestämmelse om att en studerande på grundläggande nivå måste ha förutsättningar för att kunna klara studierna. Med detta tillägg jämsställs regelverket för hela den kommunala vuxenutbildningen.

Förvaltningens synpunkter:

Det är positivt att regelverket inom vuxenutbildningen vad gäller behörighet utformas lika på samtliga nivåer. Förvaltningen anser det viktigt både för den enskilde och för samhället att de studerande går in i studierna med rimliga förutsättningar. Studievägledningen spelar här en väsentlig roll. En ytterligare effekt av kravet på att klara utbildningen blir att det inte ska vara möjligt att omedelbart läsa om en kurs som den studerande tidigare misslyckats med.

18.11 Utbildning på gymnasial nivå i annan kommun än hemkommunen

Utredarens förslag: En hemkommuns beslut att inte åta sig att svara för kostnaderna för en utbildning på gymnasial nivå i annan kommun ska kunna överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Utredarens motiv: Förslaget innebär en ökad rättssäkerhet för individen. Utredaren framhåller att särskilda skäl p. g. a. förhållanden ska föreligga för att den sökande ska ha rätt till utbildning i annan kommun.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen ser positivt på en ökad rättssäkerhet inom området. Det är viktigt, som utredaren framhåller, att inte möjligheten att överklaga ses som en ”rätt” för individen att söka en utbildning när den inte anordnas i hemkommunen.

19 kap. Särskild utbildning för vuxna

19.3 Målgruppen

Utredarens förslag: Särskild utbildning för vuxna vänder sig till vuxna med utvecklingsstörning. Det som i lagen sägs om personer med utvecklingsstörning gäller även dem som har fått ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder på grund av hjärnskada, föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom. Personer med autism eller autismsliknande tillstånd tillhör personkretsen endast om de också har en utvecklingsstörning eller om de också har ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder på grund av

hjärnskada, föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen ser inget egentligt motiv hos utredaren att inte låta personer med autism eller autismsliknande tillstånd kvarstå som studerande inom särskild utbildning för vuxna. Utifrån förvaltningens tolkning av utredningens förslag är det inte längre tillräckligt att ha ett bestående begåvningshandikapp enbart på grund av autism för att få studera vid särvux. Frågan som uppkommer är då var dessa personer ska studera, hur målen ska uppnås och hur stöd ska organiseras inom vuxenutbildningen.

19.11 Validering

Utredarens förslag: Validering ska kunna göras även i särskild utbildning för vuxna.

Utredarens motiv: Utredaren bedömer att när det är möjligt för den studerande att få sina kunskaper validerade behövs inte längre timplaner. Mot bakgrund av detta föreslår utredaren att bestämmelserna om timplaner avskaffas.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen stödjer utredarens förslag om att det ska vara möjligt att få sin kunskap och kompetens validerad inom särskild utbildning för vuxna. När validering görs är det också relevant att ta bort timplanen. Däremot bör timplanen finnas kvar i övriga fall.

23 kap. Annan pedagogisk verksamhet**23.2 Pedagogisk omsorg**

Benämningen på familjedaghem och flerfamiljslösningar och andra verksamheter i olika varianter ska vara pedagogisk omsorg. Verksamheten ska genom pedagogisk verksamhet och omsorg stimulera barns utveckling och lärande. Verksamheten ska utgå från varje barns behov. Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd som deras speciella behov kräver.

Förvaltningens synpunkter:

Det bör klart framgå vem som har ansvar för att utreda de barn, inom pedagogisk omsorg, som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling.

23.6.3 Avgifter och bidrag**Utredarens förslag:**

I skollagsberedningens förslag ska kommunen besluta att huvudmannen har rätt

till bidrag. Bidrag ska ges utifrån de villkor som anges i 23 kap. 10 §, bland annat att kommunen ska tillförsäkras insyn (10 § punkt 1) och att följa de föreskrifter som gäller för motsvarande offentlig verksamhet (10 § punkt 2).

Förvaltningens synpunkter:

Från och med den 1 juli 2009 godkänns Pedagogisk omsorg och ges rätt till bidrag. Enligt förvaltningens bedömning omfattar Pedagogisk omsorg samma verksamheter som Annan pedagogisk verksamhet.

Från och med det datum då den nya skollagen träder i kraft ska Annan pedagogisk verksamhet inte godkännas utan enbart ges rätt till bidrag. Annan pedagogisk verksamhet kommer därmed, på grund av de nya bestämmelserna, hanteras på annat sätt än Pedagogisk omsorg som från och med 1 juli 2009 fått godkännande och rätt till bidrag. Godkänd Pedagogisk omsorg lyder under den lagstiftning som gällde då godkännandet utfärdades.

Förvaltningen anser därför inte att det är rimligt att godkänd Pedagogisk omsorg och Annan pedagogisk verksamhet ska hanteras på två olika sätt i framtiden.

Förvaltningen anser därför att övergångsbestämmelser måste införas som innebär att de godkännanden som nu görs för Pedagogisk omsorg upphör i samband med att den nya skollagen träder ikraft och att dessa godkännanden övergår till rätt till bidrag enligt 23 kap. i den nya skollagen.

24 kapitlet: Tillsyn

24.3 Definition av tillsyn

Utredarens förslag: Med tillsyn avses i denna lag en oberoende och självständig granskning som syftar till att den utbildning eller annan pedagogisk verksamhet som granskas uppfyller de villkor som följer av lag, EG-förordning eller annan föreskrift eller de särskilda villkor som har meddelats med stöd av en sådan föreskrift. Med tillsyn avses även beslut om åtgärder som syftar till att åstadkomma rättelse av den huvudman som bedriver verksamheten.

Förvaltningens synpunkter:

Dagens lagstiftning innebär att kraven för godkännande är högre än kraven för att få behålla ett godkännande. Detta är inte rimligt. Förvaltningen anser därför att bestämmelserna i den nya skollagen ska utformas så att kriterierna för godkännande och återtagande av tillstånd är lika.

24.3.2 Ansvar för tillsyn ska regleras i skollagen

Utredarens förslag: Varje kommun ska inom sitt område utöva tillsyn över enskild verksamhet som godkänts av kommunen. Det gäller förskolor med enskild huvudman samt fritidshem och förskoleklass med enskild huvudman samt annan pedagogisk verksamhet vars huvudman inte godkänns av staten.

Författningskommentarerna till 24 kap. 4 §: ”Av paragrafens *första stycke* följer att kommunen har tillsyn över fristående förskola samt förskoleklass med enskild huvudman som inte anordnas vid en skolenhet med grundskola eller grundsärskola.”

Förvaltningens synpunkter:

I 2 kap. 6 § anges att Statens skolinspektion godkänner alla ansökning om att anordna förskoleklass. För att det ska vara tydligt vem som har tillsynsansvaret är det viktigt att de förskoleklasser som kommunen hittills godkänt förs över till skolinspektionen så att en myndighet ansvarar för tillsyn.

24.6 Sanktioner

Utredarens förslag: Skollagsberedningen förslår att tillsynsmyndighet kan underlåta att ingripa om exempelvis överträdelse är ringa. Vid mindre allvarliga överträdelser ska huvudman tilldelas en anmärkning.

Om en huvudman inte följer gällande lag eller föreskrifter får myndigheten besluta om att förelägga huvudmannen att avhjälpa bristerna. Ett föreläggande får förenas med vite.

Om ett missförhållande är allvarligt och ett beslut om föreläggande inte följs får tillsynsmyndigheten återkalla huvudmannens godkännande. Beslut om återkallelse får göras även om missförhållanden åtgärdats om verksamheten vid upprepade tillfällen haft missförhållanden som påtalats i fler tidigare förelägganden och att myndigheten på goda grunder befarar att angivna missförhållande på nytt kommer att uppstå.

Tillståndsmyndigheten kan också besluta om ett tillfälligt verksamhetsförbud under högst sex månader om beslut om återkallelse inte kan avvaktas med hänsyn till allvarlig risk för barnens eller elevernas hälsa eller säkerhet. Detta verksamhetsförbud kan gälla kommunal, landstings eller fristående verksamhet.

Statens skolinspektion ges i uppdrag att granska kvaliteten i de utbildningar och verksamheter som omfattas av tillsynen

Förvaltningens synpunkter:

Skollagsberedningens förslag innebär ett förtydligande av hur brister och missförhållanden ska hanteras av tillsynsmyndigheten. Förslaget innebär också hur tillsynsmyndigheten ska agera stegvis gentemot huvudmän med brister i sin verksamhet. Förvaltningen anser att detta förslag är bra.

Förvaltningen vill lyfta fram behovet av att skydda allmännas medel från oseriösa huvudmän. Det är därför viktigt att 24 kap. 16 § också kan innebära att en kommun omedelbart kan upphöra med utbetalning av bidrag till huvudmän med skatteskulder, bristande betalningsvilja av skulder eller då misstanke utreds av åklagare om misstänkt skatte- och bokföringsbrott.

I skollagsberedningens text, underrubriken 24.6.7, står att tillfälligt verksamhetsförbud enbart kan göras om det är sannolikt att statliga åtgärder kommer vidtas. Förvaltningen bedömer att tillfälligt verksamhetsförbud också bör kunna beslutas om det är sannolikt att en kommun kommer att återkalla ett godkännande för en huvudman som bedriver förskola eller fritidshem där kommunen lämnat ett godkännande enligt den nya lagen.

Förvaltningen anser att det är nödvändigt att i detta kapitel införa bestämmelser om eventuell tvångsförvaltning av verksamhet med en huvudman i konkurs.

25 kap. Skolväsendets överklagandenämnd**25.3 Bestämmelser om muntlig förhandling**

Utredarens förslag: Skolväsendets överklagandenämnd ska hålla muntlig förhandling om enskild part begär det.

Utredarens motiv:

I Europakonventionen föreskrivs en rätt för den enskilde till en rättvis och offentlig behandling. Att förhandlingarna vid Skolväsendets överklagandenämnd inte är offentliga strider mot Europakonventionen. För att möjligheten att utnyttja denna rätt inte ska bli begränsad finns möjlighet att ersätta den enskilde för dennes kostnader för inställelsen till nämnden.

Förvaltningens synpunkter:

Förvaltningen ställer sig mycket tveksam till denna förändring och kostnaderna det kommer att innebära för staten. Detta bör ses också med tanke på den föreslagna möjligheten att överklaga åtgärdsprogram till Skolväsendets överklagandenämnd.

Kap 27 Kränkande behandling

Förvaltningens synpunkter:

Ett år är för kort tidsperiod för att kunna genomföra en plan och utvärdera/ändra rutiner. Kravet på att revidera planen och att upprätta ny plan bör ske vart tredje år.

Förvaltningen anser att det inte är rimligt att alla ärenden när en elev anser sig kränkt anmäls från lärare till rektor. Inte heller är det rimligt att alla fall rapporteras från rektor till huvudmannen. Någon form av filter behövs, t ex att de anmälningar rektor bedömer som icke åtgärdade ska vidare rapporteras.

28.2 Bosättning

Som bosatta enligt skollagen ska anses familjemedlemmar till en person som tillhör en främmande makts beskickning eller lönade konsulat eller dess betjäning eller som avses i 4 § lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall, och som kommer från andra länder än sådana som omfattas av EG-rätten, EES-avtalet eller avtalet mellan EU års ålder och Schweiz om fri rörlighet för personer. Rätten till utbildning avgränsas för dessa personer till barn och ungdomar och till utbildning motsvarande skolplikten. Dessa barn och ungdomar omfattas emellertid inte av skolpliktsbestämmelserna.

Utredarens motiv: Enligt de föreslagna bestämmelserna i nya skollagen finns personer som vid tillämpningen av lagen ska anses som bosatta i Sverige trots att de inte är folkbokförda i landet. Detta gäller bl.a. familjemedlemmar till personer som tillhör en främmande makts beskickning m.m.

Förvaltningens synpunkter:

Flertalet beskickningar ligger inom Stockholms stad. Förvaltningen förutsätter att staden även fortsättningsvis erhåller statsbidrag för utbildning för familjemedlemmar till personer som tillhör en främmande stats beskickning m.m.

28.6 Talesrätt för den som fyllt 16 år

Den som har fyllt 16 år ska ha rätt att själv föra sin talan i mål och ärenden enligt skollagen. Denna rätt ska också gälla ansökan till gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare, liksom överklagande av beslut om sådan utbildning, även om sökanden eller klaganden har uppnått 16 års ålder.

Förvaltningens synpunkter:

Barns och ungdomars bästa ska prägla samhällets verksamheter, enligt barnkonventionen. Förvaltningen är tveksam till att särskild talesrätt införs för omyndiga elever när det gäller att hantera t.ex. ansökan/överklagan.

28 kap. 18 §: "Kommunen ska informera vårdnadshavarna om den förskola och den verksamhet som avses i 23 kap. som kommunen anordnar eller vars huvudman kommunen har godkänt eller förklarat berättigat till bidrag."

Förvaltningens synpunkter:

Det bör även föreligga skyldighet för lägeskommunen att informera om alla de skolor oavsett anordnare som finns i kommunen samt att motsvarande uppgiftsskyldighet införs för fristående skolor.

29 kap. Ekonomiska konsekvenser

Förvaltningen instämmer i följande:

- förslaget om tillgång till elevhälsans yrkeskategorier kan eventuellt leda till ökade kostnader för skolhuvudmannen. Det är dock svårt att uppskatta det totala kostnadskonsekvenserna av förslaget.
- förslaget om skolpliktens upphörande ett år senare kommer att leda till ökade kostnader för kommunerna, men är i dagsläget svåra att uppskatta.

Förvaltningens synpunkter på de ekonomiska konsekvenserna:

- oklarheter i lagtexten om kommunens ansvar för skolskjuts för elever i fristående skolor och växelvis boende kan innebära att kostnaderna kommer att öka, men det är svårt att bedöma i vilken omfattning.
- skyldigheten för en fristående skola att överlämna betygshandlingar till elevens hemkommun Idag samlas inte de fristående skolornas betygshandlingar in och arkiveras. För att göra detta möjligt krävs resurser i form av både personal och arkivutrymme.
Journaler för skolhälsan? Kollas med jurist.
- förslaget om modersmål i förskoleklassen innebär ökade kostnader, vilka är svåra att uppskatta.
- teknik som nytt ämne i grundsärskolan beräknas av Skollagsberedningen till totalt 6 mnkr för hela landet, vilket framstår som lågt räknat.
- de utökade möjligheterna till överklagande kommer att ställa krav på resurser för utformande av organisation för den interna hanteringen, juridisk kompetens m.m. Skollagsberedningen bedömer att förslaget om möjligheter att överklaga beslut om åtgärdsprogram kan medföra en viss ökad ärendemängd hos Skolväsendets överklagandenämnd och därmed också en viss kostnadsökning. Detta innebär en motsvarande mängd ärenden i kommunerna, som sannolikt kommer att minska på sikt.

Förvaltningen beräknar att kostnaderna för överklaganden blir ca 13 milj kr/år i Stockholms stad. Kalkylen bygger på att 10 % av eleverna har åtgärdsprogram och att 10 % av dessa överklagas samt att 0,5 % av eleverna får beslut om att åtgärdsprogram inte behöver upprättas och att alla dessa överklagas. Arbetstiden för att hantera varje överklagande bedöms vara fyra timmar.

Rättegångskostnader ingår inte i beräkningarna.

Skattad kostnad för överklagande av åtgärdsprogram

Sammanställning

Förutsättningar	Kommunala skolor	Totalt inkl fristående och interkommunala
Antal överklaganden	1 098	1 544
Skattad kostnad, tkr	9 299	13 076

Övrigt

Oavsett huvudman medför det svårigheter i planeringen av grundskolas verksamhet/organisation när skolplacering, elevantal etc. inte är känt. Att välja skola bör endast vara möjligt inför ett läsår. Ett sista datum för val och omval inför läsårsstart bör kunna beslutas av kommunen. Byte av skolenhet under ett läsår bör kunna ske endast för elever med särskilda skäl. Motsvarande regler bör finnas även för gymnasiet.

Förvaltningens förslag

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar att som svar på remissen om Den nya skollagen överlämna detta tjänsteutlåtande.

Bilaga

Sammanfattning av Den nya skollagen